

Diarienummer: 0097/16

Handläggare: Sebastian Marx
Tel: 031 368 03 56
E-post: sebastian.marx@stadshuset.goteborg.se

Halvårsutvärdering, handlingsplan 2017 Gothenburg European Office

Förslag till beslut i styrelsen för Göteborgs Stadshus AB

1. Anteckna halvårsutvärderingen som information
2. Överlämna till kommunstyrelsen

Ärendet

GEOs årliga plan för omvärldsbevakning (tidigare kallad handlingsplan för intresse- och omvärldsbevakning) beskriver hur Gothenburg European Office AB (GEO) ska arbeta för att uppnå den av Kommunstyrelsen beslutade inriktningen på stadens internationella omvärlds- och intressebevakning (dnr 1142/14).

Kommunstyrelsen har för stadens internationella omvärldsbevakning tagit ett inriktningsbeslut för perioden 2015-2018. Arbetet ska ske utifrån tre övergripande bevakningsområden.

1. Miljö, klimat och energi
2. Sociala frågor och folkhälsa
3. Transport och infrastruktur

Utifrån inriktningsbeslutet gjordes en övergripande bedömning av vilka politiska processer inom EU som är viktiga för Göteborgs Stad att följa under 2017. Bedömningen har gjorts utifrån pågående processer och det arbetsprogram för 2017 som EU-kommissionen presenterade i oktober 2016. Handlingsplanen beslutades av styrelsen i Göteborgs Stadshus AB den 18 november 2016.

Handlingsplanen är en integrerad del av GEOs verksamhetsplan 2017. Enligt handlingsplanen ska en uppföljning ske på halvårsbasis samt på årsbasis till Göteborgs Stadshus styrelse, Kommunstyrelsen informeras.

Bilaga O
Styrelsen 2017-10-02

Ekonomiska konsekvenser

Ärendet bedöms inte få några ekonomiska konsekvenser.

Olika perspektiv

Ärendet bedöms inte få några effekter inom barnperspektivet, jämställdhetsperspektivet, mångfaldsperspektivet, miljöperspektivet respektive omvärldsperspektivet.

Expedieras

1. Kommunstyrelsen

Bilagor

1. Halvårsutvärdering handlingsplan för intresse och omvärldsbevakning 2017

Halvårsutvärdering handlingsplan

Internationell omvärlds- och intressebevakning 2017

2017-09-20

Halvårsutvärderingens syfte

I enlighet med EU handlingsplan för omvärlds- och intressebevakning 2017 (Dnr 0097/16) har denna halvårsutvärdering tagits fram för att säkerställa att handlingsplanen är aktuell och ändamålsenlig. En sammanfattning och utvärdering av årets arbete görs i början av 2018.

Syftet med handlingsplanen för omvärlds- och intressebevakningen är att stödja beslutsprocesser och möjliggöra påverkan av olika policyfrågor som är av intresse för staden.

Kommunstyrelsen har för stadens internationella omvärldsbevakning tagit ett inriktningsbeslut för perioden 2015-2018 (Dnr 1142/14). Arbetet ska ske utifrån tre övergripande bevakningsområden.

1. Miljö, klimat och energi
2. Sociala frågor och folkhälsa
3. Transport och infrastruktur

Enligt handlingsplanen ska en uppföljning och utvärdering ske halvårsvis. I nedanstående tabell beskrivs kortfattat vilka aktiviteter som skett under varje prioriterat område. I några fall har inga eller få aktiviteter skett. Detta beror i vissa fall på att initiativet kommer senare i år, att EU-kommissionen valt att omprioritera och därmed senarelägger ett initiativ, alternativt att GEO av olika anledningar valt att omprioritera sitt arbete.

För två av de prioriterade områdena (Energiunionen och Sammanhållningspolitiken) återfinns nedan också en mer utförlig beskrivning av de påverkansaktiviteter som skett inom dessa områden.

Göteborgs Stad skall arbeta aktivt med kommunikation via de kanaler som finns tillgängliga. Som en del i arbete med att informera om de initiativ och lagförslag som prioriterats i handlingsplanen har ett antal faktablad tagits fram. Faktabladen beskriver kort och översiktligt initiativet eller lagförslaget samt var i beslutsprocessen förslaget ligger. Faktabladen återfinns i bilaga 1.

Axplock av påverkansaktiviteter

Energiunionen

Åtgärds paketet "Ren energi för alla i Europa", eller "Vinterpaketet" som det också kallas, presenterades i november 2016 och består av flera lagförslag på energi- och klimatområdet som ämnar att försäkra att man når EU:s klimat- och energimål för 2030.

Tre förslag inom detta paket är särskilt viktiga för Göteborg, nämligen:

- ett reviderat direktiv om energieffektivitet,
- ett reviderat direktiv om byggnaders energiprestanda,
- ett reviderat direktiv om förnybar energi.

En arbetsgrupp på tjänstemannanivå inrättades av SLK där GEO, Framtiden AB, Göteborg Energi, Göteborgs Bostads AB, Miljöförvaltningen och Lokalförvaltningen deltog med syftet att ta fram utkast till positionering av Göteborgs stad för dessa direktiv. Kommunstyrelsen hanterade ärendet den 29 mars och tog beslut om Göteborgs position.

GEO har förmedlat denna position till EU:s institutioner och aktivt drivit arbetet i samarbete med SLK att utifrån stadens position ta fram konkreta ändringsförslag inför förhandlingarna i europaparlamentet. Dessa har förmedlats till nyckelaktörer i Europaparlamentet och flera förslag ingår nu i den officiella förhandlingsfasen i utskotten. Till exempel har våra förslag som stärker fjärrvärmens roll i förnybara energi direktivet lagts fram av flera partigrupper och ledamöter från olika nationaliteter vilket höjer våra chanser att få igenom skrivelser i direktivet i enighet med Göteborgs position i frågan.

Därutöver har GEO säkerställt att nätverk som Eurocities har tagit hänsyn till Göteborgs positioner i frågan. Under hösten 2017 fortsätter GEO att bevaka dessa frågor och försöker bidra till att våra förslag tas upp av Europaparlamentet. Arbetet kommer att fortgå under 2018 innan slutgiltiga beslut har fattats om alla dessa tre direktiv.

Sammanhållningspolitiken

EU:s sammanhållningspolitik omfattar alla regioner och städer i EU. Den ska stimulera framväxten av arbetstillfällen, konkurrenskraften mellan företag, den ekonomiska tillväxten och den hållbara utvecklingen. Den utgör en tredjedel av EU:s totala budget, ca 352 miljarder euro för programperioden 2014-2020. Med stöd från de olika fonder som finns inom sammanhållningspolitiken genomförs en lång rad projekt i Göteborgsområdet, som på olika sätt ska bidra till tillväxt och inkludering.

Det var inte länge sedan de regionala programmen för sammanhållningspolitikens fonder implementerades i västra Sverige. Men på EU-nivå har man redan börjat tala om sammanhållningspolitiken efter 2020, det vill säga under EU:s kommande budgetperiod och programperiod som löper 2021-2028.

Enligt nuvarande regelverk skall EU-kommissionen senast vid årsskiftet 2017/2018 lägga fram sitt förslag till långtidsbudgeten för nästa programperiod. Dock är läget i Europa osäkert på grund av

olika visioner för EU från olika Medlemsstater och särskilt på grund av Storbritanniens utträde och de därmed minskade budgetramarna för EU.

Därför kommer förslagen tidigast runt halvårsskiftet 2018. Osäkerheterna gör också att det finns stora oklarheter om de enskilda budgetområdena och inriktningen för dem, inte minst för sammanhållningspolitiken.

Den 26-27 juni anordnade EU-kommissionen det sjunde sammanhållningsforumet (Cohesion Forum), i syfte att diskutera framtidens regionalpolitik i EU inför nästa programperiod i EU från 2021. Forumet bjöd in ledande aktörer från EU-kommissionen, Europaparlamentet, Europeiska Regionkommittén samt nationella och regionala företrädare med flera för att diskutera EU:s regionalpolitik (sammanhållningspolitiken) och ses som det officiella startskottet inför kommande förslag och förhandlingar. GEO säkerställde att Göteborg fick en talarplats och Göteborgs Stad var en av endast två europeiska städer, och var den enda svenska aktören, som fick talartid.

Trots alla positiva uttalanden runt sammanhållningspolitiken är läget för den fortsatta sammanhållningspolitiken kritiskt på grund av diskussionerna om EU:s framtida budget efter BREXIT samtidigt som EU får fler och fler uppgifter. Därför måste vi nog ändå utgå ifrån försämrade möjligheter för Göteborg och Sverige i nästa programperiod. Men genom att vara en del av diskussionerna från början har vi möjligheter att fortsatt påverka utvecklingen av EU:s regionalpolitik på ett sätt så att vi som stad kan fortsatt dra nytta av, i alla fall delar av, nästa programperiod. 2018-2019 kommer att bli avgörande år för att positionera staden i samarbete med de andra svenska kommunerna och regionerna, SKL, Eurocities och andra aktörer för att bidra till debatten. Detta arbete sker fortlöpande i nära samarbete med Internationella Avdelningen på SLK.

Översikt av aktiviteter i enlighet med handlingsplanen 2017:

	Område	Kort beskrivning av området	Processer	Aktiviteter genomförda fram till juli 2017
1	Paket om energiunionen	Fortsatt bevakning av initiativen som presenteras inom med den strategiska ramen	Bevakning Information	<i>Se punkt 1.1-1.4</i>
	1.1 Renewable Energy Directive (RED)	Ett nytt direktiv för förnybar energi (REDII) för perioden 2020-2030. Förslaget presenterades i slutet av 2016 men förhandlingarna fortgår under 2017.	Bevakning Information Position Påverkan	Faktablad uppdaterat Göteborgs Stads position framtagen genom SLKs arbetsgrupp i frågan Position antagen av KS 29 mars 2017 Position och ändringsförslag förmedlade till EU:s institutioner Beslutsfattningsprocessen bevakas vidare av GEO

	1.2	Energieffektiviseringsdirektivet (EED)	Översyn av energieffektivitetsdirektivet. Förslaget presenterades i slutet av 2016 men förhandlingarna fortgår under 2017.	Bevakning Information Position Påverkan	Faktablad uppdaterat Göteborgs Stads position framtagen genom SLKs arbetsgrupp i frågan Position antagen av Kommunstyrelsen 29 mars 2017 mars Position och ändringsförslag förmedlade till EU:s institutioner Beslutsfattningsprocessen bevakas vidare av GEO
	1.3	Direktivet för byggnaders energiprestanda (EPBD)	Översyn av direktivet om byggnaders energiprestanda, inklusive initiativet om smart finansiering för smarta byggnader. Förslaget presenterades i slutet av 2016 men förhandlingarna fortgår under 2017.	Bevakning Information Position Påverkan	Faktablad uppdaterat Göteborgs Stads position framtagen genom SLKs arbetsgrupp i frågan Position antagen av Kommunstyrelsen 29 mars 2017 mars Position och ändringsförslag förmedlade till EU:s institutioner Beslutsfattningsprocessen bevakas vidare av GEO
	1.4	Hållbarhetskriterier för bioenergi	Ett förslag om hållbarhetskriterier för bioenergi förväntas publiceras i november 2016. Förhandlingarna fortgår under 2017	Bevakning Information	Faktablad uppdaterat
2	Handlingsplan för den cirkulära ekonomin		Fortsatt bevakning av initiativen som presenteras inom med den strategiska ramen	Bevakning Information	Se 2.1-2.6
	2.1	Översyn av avfallsdirektiv	Översynen av sex stycken avfallsdirektiv presenterades i slutet av 2015. Under 2016 har ett tydligt påverkansarbete pågått. Detta kommer fortgå tills förslagen förhandlats klart under 2017.	Bevakning Information Position Påverkan	Faktablad uppdaterat
	2.2	Waste to energy	Meddelandet om Waste to Energy presenterades i slutet av 2016 men diskussionerna fortgår under 2017.	Bevakning Information Position Påverkan	Faktablad framtaget Positionering Göteborg Stad

	2.3	Strategi på plast användning, återanvändning och återvinning	En icke-lagstiftande strategi för plast förväntas presenteras under kvartal fyra 2017	Bevakning Information	Faktablad framtaget
	2.4	Förslag till förordning om minimikvalitetskrav för återanvändning vatten	Förslaget förväntas presenteras under kvartal två 2017	Bevakning Information	Faktablad framtaget
	2.5	En REFIT översyn av dricksvattendirektivet	Översynen förväntas ske under kvartal fyra 2017	Bevakning Information	Faktablad framtaget
	2.6	Ett initiativ för att ta itu med juridiska, tekniska eller praktiska flaskhalsar i samspelet mellan kemikalier, produkt- och avfallslagstiftning	Det icke-lagstiftande initiativet förväntas presenteras kvartal fyra 2017.	Bevakning Information	Faktablad uppdaterat
3		Sammanhållningspolitiken efter 2020	Utveckling av sammanhållningspolitiken för den kommande budgetperioden 2021-2028	Bevakning Information Position Påverkan	Faktablad uppdaterat Bevakning och påverkan genom Eurocities Säkerställt talarplats för Göteborg på EU:s sammanhållningsforum
4		A European Strategy for Low-Emission Mobility	Strategin publicerades 2016 men kommer sätta ramarna för de initiativ som kommissionen presenterar på området de kommande åren.	Bevakning Information	Faktablad uppdaterat
5		Urbana agendan	Fortsatt bevakning av de kommande partnerskapen inom agendan för eventuellt deltagande från Göteborg i något av dem.	Bevakning Information	Faktablad uppdaterat Bevakning och påverkan genom Eurocities och CEMR I april 2017 blev det klart att Göteborg får ingå i partnerskapet om energiövergångar. Göteborg energi leder arbetet.
6		Genomförande av inre marknadsstrategin	En rad både lagstiftande och icke-lagstiftande åtgärder kommer presenteras inom strategin. Åtgärderna, som återfinns i bilagan, bör utvärderas utifrån deras betydelse för att fastställa vilka som bör bevakas.	Bevakning Information	Faktablad uppdaterat
7		Genomförandet av den europeiska migrations agendan	En rad åtgärder förväntas presenteras inom agendan, bland annat fortsatt arbete med översynen av Dublinförordningen som startades 2016	Bevakning Information	Faktablad uppdaterat
8		Ungdoms initiativet	En rad åtgärder kommer presenteras inom initiativet bland annat prioriterade åtgärder för att genomföra ungdomsaspekterna inom en kompetensagenda för Europa	Bevakning Information	Faktablad uppdaterat

9	Genomförandet av strategin <i>handeln för alla</i>	Fortsatt bevakning av implementeringen av <i>EU City for Fair and Ethical Trade award</i>	Bevakning Information	Faktablad uppdaterat
10	Genomförande av strategin för den digitala inre marknaden	Halvtidsöversyn av genomförandet av den digitala inre marknadsstrategi.	Bevakning Information	Faktablad uppdaterat
11	En europeisk pelare för sociala rättigheter	Under 2016 har en konsultation kring en pelare för sociala rättigheter genomförts. Förslaget förväntas presenteras kvartal ett. Den ska främja sysselsättningen, säkra skyddet för arbetstagarna och säkerställa den sociala sammanhållningen inom unionen.	Bevakning Information	Faktablad uppdaterat
12	Forskning och Utveckling	Diskussionerna om framtida forskningsprogrammet påbörjas och bör följas. Halvtidsöversynen H2020 och också arbetet med EU:s innovationsråd samt framtiden för EIT bör bevakas.	Bevakning Information	Faktablad uppdaterat

Halvårsutvärdering handlingsplan

Internationell omvärlds- och intressebevakning 2017

Bilaga 1 Faktablad

Innehåll

Direktivet för förnybar energi	3
Översyn av energieffektivitetsdirektivet	4
Översyn av direktivet om byggnaders energiprestanda	5
Hållbarhetskriterier för bioenergi.....	6
Översyn av avfallsdirektiv	7
Waste to energy	9
Strategi på plast användning, återanvändning och återvinning	10
Förslag till förordning om minimikvalitetskrav för återanvändning av vatten	11
En REFIT översyn av dricksvattendirektivet	12
Ett initiativ för att ta itu med juridiska, tekniska eller praktiska flaskhalsar i samspelet mellan kemikalier, produkt- och avfallslagstiftning	13
Sammanhållningspolitiken efter 2020	14
En europeisk strategi för utsläppsnål rörlighet	16
EU:s urbana agenda	18
EU:s strategi för den inre marknaden	20
Genomförandet av den europeiska migrationsagendan.....	21
Ungdomsinitiativet.....	22
Handel för alla	23
EU:s strategi för en digital inre marknad	24
Europeiska pelaren om sociala rättigheter	25
Forskning och Utveckling	26

Faktablad

Direktivet för förnybar energi

I syfte att upprätta gemensamma riktlinjer för alla medlemsländer, med det övergripande målet att förnybara energikällor ska stå för 20 procent av EU:s energi och särskilt 10 procent av energin inom transportsektorn senast år 2020, så upprättades 2009 direktivet om [främjande av användningen av energi från förnybara energikällor](#) (direktiv 2009/28/EG). Direktivet skapar en gemensam ram för användningen av förnybar energi i EU med syfte att begränsa utsläppen av växthusgaser och främja renare transporter. Energi från förnybara energikällor omfattar energi från icke-fossila energikällor, såsom vindkraft, solenergi, geotermisk energi, vattenkraft, biomassa och gas från avloppsreningsverk (t.ex. metan). Direktivet om främjande av förnybara energikällor bidrar därav till ett av 20-20-20-målen i EU:s [klimat- och energipaket för 2020](#).

2014 antogs [en klimat- och energipolitisk ram för perioden 2020–2030](#). Enligt ramen ska 27 procent av EU:s energi komma från förnybara energikällor. För att säkerställa att denna målsättning möts så lade EU-kommissionen den 30 november 2016 fram ett förslag om ett nytt [direktiv för förnybar energi \(REDII\)](#). I samband med detta så presenterades också hållbarhetskriterier för bioenergi för 2030. Dessa två bildar tillsammans EU-kommissionens paket för förnybar energi. Göteborgs stad har tagit fram ett positionspapper där staden redogjort för hur de ser på kommissionens förslag.

I slutet av maj så presenterades ett utkast till rapport i ITRE utskottet där man föreslog bindande mål på 35 procent förnybar energi till 2030. Rapporten diskuterades sedan i utskottet den 22 juni och det var möjligt att lämna ändringsförslag fram till den 29 juni. Man hoppas nu kunna rösta igenom förslagen den 11 oktober 2017.

(Uppdaterad september 2017)

Faktablad

Översyn av energieffektivitetsdirektivet

Energieffektivitet är en av de fem prioriteringarna inom åtgärds paketet för en energiunion som antogs i februari 2015. Åtgärds paketet betonar att det är nödvändigt att i grunden ompröva energieffektivitet och behandla det som en energiresurs.

I 2012 års [direktiv](#) om energieffektivitet (direktiv 2012/27/EU) finns en rad bindande åtgärder för att hjälpa EU att nå sitt energieffektivitetsmål på 20 procent fram till 2020. Enligt direktivet ska alla EU-länder använda energi mer effektivt i alla stadier av energikedjan, från produktion till dess slutliga konsumtion.

För att samla in synpunkter från berörda aktörer och intressenter, innan EU-kommissionen lägger fram förslaget om en revidering av EED arrangerade man i slutet på förra året ett offentligt samråd. Från Göteborgs sida svarade Göteborg energi och EU-projektet Celsius på samrådet.

I det åtgärds paket som EU-kommissionen presenterade den 30 november 2016 så [föreslogs en del ändringar i det tidigare direktivet](#) (direktiv 2012/27/EU). Bland annat att på EU-nivå höja de bindande energieffektivitetsmålen till 30 procent innan 2030. Det nya förslaget behandlar därmed de artiklar i det tidigare direktivet som är i behov av uppdatering för att det ska vara möjligt att förlänga tidsfristen till 2030.

Det övergripande målet med översynen av EED är alltså att säkerställa att policyn för energieffektivitet bidrar till utvecklingen av ett konkurrenskraftigt, hållbart och tryggt energisystem inom EU fram till 2030. Detta system ska också främja alla fem prioriteringarna inom energiunionen. De mer specifika målen med översynen är att identifiera den optimala och kostnadseffektiva nivå av energibesparingar för 2030. På så sätt vill man skapa förutsägbarhet och säkerhet för medlemsstater och investerare.

Övergången till ett fossilfritt transportsystem behöver påskyndas. I Europas kollektivtrafik rullar idag ungefär 200 000 bussar, men bara drygt 10 procent av dessa drivs med fossilfritt bränsle såsom biogas eller el. EU-kommissionen har därför samlat städer, tillverkare, kollektivtrafikutövare och bussbolag i ett gemensamt utrop för öka mängden rena, tysta, klimatsmarta fordon i Europa. Deklarationen signerades den 13 juli vid ett möte med EU:s Transportkommissionär. För medborgarnas hälsa är det särskilt viktigt att öka andelen tystare och helt utsläppsfria bussar. Deklarationen sätter därför upp som mål att det senast 2019 ska finnas minst 2 000 elbussar i trafik i EU. Fram till 2025 är ambitionens att andelen fossilfria bränslen ska öka till 30 procent. Göteborg har varit drivande i att få till denna deklARATION. Den innebär att städer, regioner, näringsliv och EU-institutionerna gör en gemensam kraftsamling kring elektrifieringen av urbana transportsystem.

Ett utkast på rapport presenterades i ITRE utskottet i slutet på maj 2017. I förslaget framgår det bland annat att man vill höja målet för energieffektivitet till 35 procent inför 2030. Förslaget till rapporten diskuterades den 22 juni och röstning kommer att hållas i utskottet i oktober.

(Uppdaterad september 2017)

Faktablad

Översyn av direktivet om byggnaders energiprestanda

Byggnader står för 40 procent av energiförbrukningen och 36 procent av CO₂-utsläppen inom EU. Direktivet om byggnaders energiprestanda ([2010/31/EU](#)) som antogs 2010 är tillsammans med direktivet för energieffektivisering EU:s främsta lagstiftning när det gäller att minska energiförbrukningen i byggnader.

2014 antogs [en klimat- och energipolitisk ram för perioden 2020–2030](#). Enligt ramen ska energibesparingar på åtminstone 27 procent uppnås på EU-nivå fram till 2030 jämfört med 2007 års prognoser. Det direktiv som antogs 2010 bidrar till de energieffektiviseringsmål som finns fram till 2020. För att anpassa direktivet till målen för 2030 genomför EU-kommissionen nu en översyn av direktivet och ett [förslag](#) på reviderad version presenterades den 30 november.

I samband med att förslaget om det nya direktivet om byggnaders energiprestanda presenteras, lade EU-kommissionen också fram ett förslag om *Smart Financing for Smart Building Initiative*. Syftet med initiativet är att göra befintliga byggnader mer energieffektiva och underlätta tillgången till finansiering för investeringar. Byggnaders energieffektivitet har förbättrats med 1,5 procent per år sedan 2008. Men energieffektiviteten i byggnader skulle kunna förstärkas ytterligare om renoveringstakten ökade från nuvarande 0,5-1,2 procent till över 2 procent. Genom initiativet vill man försöka överbrygga de många flaskhalsar som hindrar investeringar i denna sektor. Initiativet kommer knytas an till fonden för strategiska investeringar ([EFSI](#)) som lanserades förra året.

Utskottet för industri, forskning och energi, (ITRE) i Europaparlamentet har tagit fram en rapport vilken belyser vikten av att:

- Stärka nationella långsiktiga [renoveringsstrategier](#)
- Behovet av bättre riktlinjer för energieffektivitet hos medlemsländer och investerare
- Förslag till att EU-kommissionen ska ta fram ytterligare färdplaner kring arbetet med byggnaders energieffektivitet
- Stödja EU-kommissionen i arbetet med ökade incitament för renovering av byggnader
- Stödja EU-kommissionens förslag att minska de administrativa processer som renovering av byggnader medför

Översynen har analyserats utifrån Göteborgs perspektiv och ändringsförslag har tagits fram med utgångspunkt i Göteborgs Stads position. Dessa ändringsförslag har presenterats till olika aktörer i Bryssel.

Parlamentet planerar att rösta om detta i ITRE-utskottet under hösten 2017.

(Uppdaterad september 2017)

Faktablad

Hållbarhetskriterier för bioenergi

I november 2016 presenterades förslag till ett [omarbetat direktivet om förnybar energi](#), vilket också innefattade nya hållbarhetskriterier för bioenergi. Dessa hållbarhetskriterier redovisar förslag till hållbar användning av biobränslen och biovätskor. De olika former av bränsle som redovisas används som drivmedel inom transport samt till att producera värme och kraft. Den samling kriterier som utgör EU:s arbete med att fastställa ett säkert användande av biobränslen och biovätskor syftar till att minska koldioxidutsläpp och skydda den biologiska mångfalden. För att göra detta så är det endast de typer av biobränslen och biovätskor som uppfyller EU:s kriterier som kan tillgodoräkna sig statligt stöd. De nuvarande huvudkriterierna för detta lyder därmed:

- Biobränsle måste uppnå minst 35 procent mindre växthusgaser jämfört med de fossila bränslena. Detta krav beslutade man att skulle öka under 2017 och höjdes därmed till 50 procent. Man ämnar också att denna utveckling ska fortgå och nå 60 procent under 2018.
- Biobränsle får inte odlas i områden som omställts av mark med stora kollager.
- Biobränsle får inte heller produceras från råmaterial som kommer från områden med hög biologisk mångfald.

Det omarbetade förslaget till hållbarhetsdirektivet för energi förstärker kriterierna för bioenergi genom att också inkludera biomassa och biogas till bränsle för uppvärmning, kylning samt elproduktion.

De nya hållbarhetskriterierna för bioenergi ingår i direktivet om förnybar energi och röstning kommer hållas i ITRE-utskottet den 11 oktober 2017.

(Uppdaterad september 2017)

Faktablad

Översyn av avfallsdirektiv

I december 2015 presenterade EU-kommissionen ett meddelande om cirkulära ekonomin. Meddelandet, [en EU-handlingsplan för den cirkulära ekonomin](#), ämnar stimulera Europas övergång till en cirkulär ekonomi, vilket ska bidra till att öka den globala konkurrenskraften, främja hållbar ekonomisk tillväxt och skapa nya arbetstillfällen. Paketet spänner över flera olika politikområden och bidrar till flera breda politiska prioriteringar.

Avfallshantering spelar en viktig roll i den cirkulära ekonomin: den avgör hur EU:s avfallshierarki genomförs i praktiken. Avfallshierarkin är en fastställd rangordning från förebyggande åtgärder, förberedelse för återanvändning, materialåtervinning och energiåtervinning till bortskaffande, t.ex. deponering. Principen går ut på att gynna de alternativ som ger det bästa helhetsresultatet för miljön.

Inom ramen för handlingsplanen för den cirkulära ekonomin föreslås en [revision](#) av sex stycken avfallsdirektiv. Lagförslaget om reviderade avfallsdirektiv sätter tydliga mål för minskning av avfall och fastställer långsiktig väg för avfallshantering och återvinning. Idag materialåtervinns i genomsnitt ca 40 % av EU-hushållens avfall. Det är dock stor variation mellan olika medlemsländer och regioner, från ca 80 % i vissa områden till mindre än 5 % i andra.

Även andelen deponering av avfall varierar stort mellan medlemsländerna. År 2011 deponerade sex medlemsländer mindre än 3 % av sitt kommunala avfall medan 18 medlemsstater deponerade mer än 50 % av sitt avfall. Några medlemsländer deponerade mer än 90 % av sitt avfall.

Avfallsdirektiven som berörs inom ramen för revisionen är:

- [ramdirektivet om avfall](#)
- [direktivet om förpackningar och förpackningsavfall](#)
- [direktivet om deponering av avfall](#)
- [direktivet om uttjänta fordon](#)
- [direktivet om batterier och ackumulatorer och förbrukade batterier och ackumulatorer](#)
- [direktivet om avfall som utgörs av eller innehåller elektriska och elektroniska produkter](#)

Revisionen berör en lång rad förändringar. De mest omfattande ändringarna i förslagen är:

- harmonisering av definitioner,
- förändrade metoder för beräkning av måluppfyllelse,
- höjning av målet för förberedelse för återanvändning och materialåtervinning av kommunalt avfall till 60 viktprocent år 2025 och 65 viktprocent år 2030,
- höjning av målen för förberedelse för återanvändning och materialåtervinning av förpackningsavfall till 65 % 2025 och 75 % år 2030. I dessa ingår materialspecifika mål som gradvis ökar mellan 2020 och 2030, för att nå 55 % för plast 2025 och 75 % för trä, 85 % för järnhaltig metall, aluminium, glas samt papper och kartong till 2030,

- gradvis minskning av deponering av kommunalt avfall till 10 % år 2030. Sju medlemsländer kan ansöka om att få fem års förlängning för att uppnå målen om minskning av deponering,
- förändrade bestämmelser om biprodukter och om när avfall upphör att vara avfall,
- krav på rikstäckande elektroniska register för att förbättra spårbarhet av farligt avfall,
- åtgärder för att främja förebyggande av avfall, inklusive matavfall, samt återanvändning,
- införande av minimikrav för producentansvar,
- införande av ett system för tidig varning för att övervaka hur materialåtervinningsmålen uppfylls,
- förenkling och harmonisering av rapporteringsskyldigheter,

Förslaget om reviderade avfallsdirektiv förhandlas just nu internt i rådet respektive Europaparlamentet, där alla sex direktiv förhandlas parallellt. Under hösten 2017 förväntas det slutgiltiga beslutet om direktiven fattas i rådet och parlamentet.

(Uppdaterad september 2017)

Faktablad

Waste to energy

I en majoritet av EU:s medlemsländer går energi och andra typer av användbara resurser som finns i avfall förlorade genom felaktig hantering. Energiåtervinning från avfall bidrar inte bara till den cirkulära ekonomin utan också till att undvika deponering av avfall, minska användning av nyproducerade fossila bränslen vilket bidrar till att öka energitryggheten i EU.

EU-kommissionen antog i februari 2015 [ett åtgärds paket för en energiunion](#) vars syfte är att säkerställa överkomlig, trygg och hållbar energi. I december samma år så presenterade EU-kommissionen sedan meddelandet om en [EU-handlingsplan för den cirkulära ekonomin](#) som ämnar stimulera Europas övergång till en cirkulär ekonomi. Inom ramen för dessa två stora initiativ så publicerade EU-kommissionen en beskrivning om [rollen av "Waste to energy" i en cirkulär ekonomi i januari 2017](#). Syftet med meddelandet är att undersöka potentialen i att utvinna resurser, till exempel energi och material, som finns inbäddade i icke-återvinningsbart avfall, dvs. avfall som av tekniska, ekonomiska eller miljömässiga skäl inte kan återvinnas. Meddelandet ska på så sätt informera, förtydliga och skapa synergier med existerande policy, särskilt mot den policy som omfattas i energiunionen.

Kommissionen redogjorde i meddelandet för hur en "Waste-to-energy" process kan påverka övergången till en cirkulär ekonomi. De menar att om faktorer som avfallshierarkin tas i beaktning så kan denna övergång underlättas. Meddelandet beskrev hur medlemsländerna kan använda omvandling av avfall för att skapa energi och då med fokus på just avfallshierarkin som bygger på att avfallshanteringen rangordnas efter hur hållbart en viss typ av avfall kan hanteras. Förebyggande och återvinning av avfall anses vara de mest hållbara alternativen av avfallshantering. Om medlemsländerna tar detta i beaktande så kan de i hög grad bidra till utvecklingen av energiunionen och gemensamt nå positiva resultat.

Europaparlamentet förbereder förhandlingar om frågan.

(Uppdaterad september 2017)

Faktablad

Strategi på plast användning, återanvändning och återvinning

Plastavfall är en viktig del av förorening av våra hav. När plast bryts ner i skadliga ämnen kan det ha negativa effekter på vår hälsa. Plastavfall är även en stor källa till bortkastad energi och resurser. Det är därför viktigt att arbeta med detta problem, då det är en betydande komponent i att nå en cirkulär ekonomi.

[Plastavfall är en stor källa till bortkastad energi och resurser](#). I linje med planen för en övergång till en [cirkulär ekonomi](#) så utvecklas nu en strategi för att minska mängden plastavfall i den marina miljön. EU-kommissionen publicerade i januari 2017 en [färdplan](#) som beskriver förberedelserna inför en gemensam plaststrategi som ska redogöra för hur plast och marint avfall ska hanteras inom ramarna för den cirkulära ekonomin. Färdplanen presenterar vad strategin ämnar frambringa och ta itu med:

1. **Plastens höga beroende av råmaterial** – Man vill undersöka andra alternativ till olja, de tekniska barriärerna för återvinning av råmaterial, samt nya incitament för alternativa råmaterial.
2. **Den låga frekvensen av återvunnen plast** – Endast en liten del av den totala mängden plast som tillverkats i EU återvinns. Det finns dels för få och för svaga ekonomiska incitament för återvinning av plastmaterial, och dels är en stor mängd av dagens plastprodukter inte tillverkade för att återvinnas.
3. **Den betydande kontamineringen av plast i naturen** – Stora mängder av dessa partiklar hamnar just i våra hav och maritim miljö och tar sig därmed som ovan nämnts in i matkedjan. I enlighet med planen för en cirkulär ekonomi så har man satt upp mål för reduktion av dessa partiklar och annat avfall i den maritima miljön med 30 procent. Samtidigt saknas klara hållbarhetsramar för biologiskt nedbrytbar plast. Plast som är biologiskt nedbrytbar skulle kunna påverka utvecklingen positivt, men det finns också risk att den ökar människors okunskap och bidra till att fler plastartiklar som inte är nedbrytbara hamnar i naturen. Den bristfälliga kunskapen om plastens inverkan hos konsumenterna är därmed ett bidragande problem. Mer utbildning och bättre information skulle kunna minska antalet farliga partiklar i naturen.

En icke-lagstiftande strategi för plast förväntas presenteras under kvartal 4 av 2017 i form av ett meddelande.

(Uppdaterad september 2017)

Faktablad

Förslag till förordning om minimikvalitetskrav för återanvändning av vatten

I kombination av eskalerande klimatförändringar och den konstanta befolkningstillväxten så ökar riskerna för att det i framtiden kommer råda akut vattenbrist som ett resultat av torkor. Återanvändning av vatten är därför högt prioriterat på den politiska agendan och processen kan bidra positivt sett utifrån både ett [miljömässiga och socioekonomiska perspektiv](#). Att återanvända behandlat avfallsvatten fungerar som en viktig vattenresurs för att täcka de behov som uppkommer då befintligt vatten inte längre räcker till. På så sätt kan den vardagliga jordbruksverksamheten fortsätta kontinuerligt även under de perioderna med ett tillstånd av minskade vattenresurser, helt oberoende av säsong. Arbetet med denna process hör till [EU:s handlingsplan för den cirkulära ekonomin](#).

Återanvändandet av vatten stöter dock på en del hinder inom EU. Det handlar främst om bristfällig kunskap inom området samt avsaknaden av ett stabilt och utarbetat ramverk för återanvändandet av vattnet. EU-kommissionen vill därför under perioden 2016-2017 sammanställa en handlingsplan som behandlar [fem punkter](#):

1. Återanvändande av integrerad vattenplanering och förvaltning
2. Kriterier för minimikvalitetskrav för återanvändning av vatten
3. Återanvändning av vatten för industriellt bruk
4. Stöd till forskning och innovation rörande återanvändning av vatten
5. EU finansiering för investeringar i återanvändning av vatten

Rörande punkt nummer två, minimikvalitetskrav för återanvändning av vatten, återstår fortfarande en del hinder. Det saknas inom detta område ett övergripande ramverk för lagstiftning. Det blir problematiskt när vissa medlemsländer utvecklar sin egen lagstiftning istället för att samtliga arbetar utefter gemensamma riktlinjer. Offentligt samråd för politiska alternativ, med syfte att fastställa lägsta kvalitetskrav för återanvänt vatten i EU har varit aktivt under perioden 28 oktober 2016 till 27 januari 2017. Syftet då var att samla in underlag och synpunkter från olika aktörer rörande hinder och möjligheter.

Det som nu återstår i arbetet med dessa riktlinjer är diskussioner och studier som genomförs under sommaren 2017 och förhoppningen är att kommissionen ska kunna komma med förslag till lagstiftning vid slutet av året.

(Uppdaterad september 2017)

Faktablad

En REFIT översyn av dricksvattendirektivet

[Dricksvattendirektivet \(direktiv 98/83/EC\)](#) från den 3 november 1998 upprättades för att försäkra kvalitén på det vatten som konsumeras av människor. Det Europeiska medborgarinitiativet "Right2Water" manade under 2014 för att EU-kommissionen skulle garantera Europas vattenkvaliteten genom att motverka liberaliseringen av vatten marknaden i EU. Detta resulterade i att EU-kommissionen samma år lanserade ett offentligt samråd för att samla in medborgares syn på vilka åtgärder som bör sättas in i arbetet med vattenkvaliteten. Som ett resultat av "Right2Water"- initiativet så publicerade EU-kommissionen i december 2016, i form av ett Staff working document, en utvärdering av dricksvattendirektivet ([REFIT EVALUATION of the Drinking Water Directive 98/83/EC](#)). Syftet med denna utvärdering var att skapa en bättre uppfattning om de nuvarande instrumenten fortfarande är användbara för att kunna nå de ändamål som direktivet utgör. Utvärderingen undersöker och identifierar möjligheter till att effektivisera den administration som ligger till grund för att direktivet uppfylls för att se om EU-lagstiftningen kan simplificeras.

I februari 2017 publicerade kommissionen förslag till åtgärder i ett "Inception impact assessment" för att öppna upp diskussionerna. Ett förslag till reviderat direktiv förväntas komma under slutet av året.

(Framtagen september 2017)

Faktablad

Ett initiativ för att ta itu med juridiska, tekniska eller praktiska flaskhalsar i samspelet mellan kemikalier, produkt- och avfallslagstiftning

Förordningen om registrering, utvärdering, godkännande och begränsning av kemikalier, [REACH](#) bygger på att förebygga att kemikalier frigörs under återvinningsprocessen av material vilket på så sätt kan vara skadliga för människors hälsa och miljö.

I handlingsplanen för cirkulär ekonomi som presenterades i december 2015 meddelade kommissionen bland annat behovet av att analysera åtgärder som bör vidtas på EU-nivå för att ta itu med potentiella närvaron av farliga ämnen i återvinningsprocessen. Kommissionen lovade att föreslå möjliga åtgärder för att undanröja onödiga hinder och samtidigt behålla en hög skyddsnivå för människors hälsa och miljön.

För detta så har EU-kommissionen redogjort att de kommer att presentera ett initiativ med syfte att adressera legala, praktiska och tekniska flaskhalsar när det kommer till kemisk produktion och avfallsåtervinning. Detta initiativ ska inte vara lagstiftande och förväntas presenteras under det sista kvartalet av 2017. EU-kommissionen har redan släppt en [färdplan med syfte att förbereda för ovan nämnda initiativ och generera diskussion](#). Man vill med hjälp av diskussion kunna komma fram till regleringar som går i linje med handlingsplanen för den cirkulära ekonomin. Initiativet syftar till att behandla fyra stycken problem,

Problemet med okunskap – Det finns idag för lite information om de kemikalier som produkter innehåller och som kan vara skadliga för miljön och människor.

Skadliga ämnen som finns i återvunnet material – Det finns idag inget ordentligt ramverk för behandling av dessa ämnen.

Osäkerheten när material övergår till att inte längre vara avfall – Det finns olika tolkningar när det kommer till avfall och vad som räknas som just avfall enligt det ramverk som avfallsdirektivet redogör för. Det är på så sätt svårt att enligt lag fastställa när ett material klassas som avfall och det blir ännu mer komplext när detta hamnar i en kombination av kemikalielagstiftning.

Svårt att tillämpa EU:s avfallsklassificering och påverkan på återvunnet material – Bristfälliga klassificeringsmetoder resulterar i inkonsekvent avfallshantering och tillämpning av regleringar rörande farligt avfall.

Denna färdplan avser därmed att redogöra för de tekniska, juridiska och praktiska problem som finns kring utformningen av riktlinjer för kemiskt avfall.

(Uppdaterad september 2017)

Faktablad

Sammanhållningspolitiken efter 2020

EU:s sammanhållningspolitik omfattar alla regioner och städer i EU och ska stimulera framväxten av arbetstillfällen, företagens konkurrenskraft, den ekonomiska tillväxten och hållbar utveckling. Sammanhållningspolitiken utgör en tredjedel av EU:s totala budget, ca 352 miljarder euro för programperioden 2014-2020. Den är uppbyggd av ett antal fonder: [Europeiska regionala utvecklingsfonden](#) (ERUF), [Europeiska socialfonden](#) (ESF) och [Sammanhållningsfonden](#). Finansiering från sammanhållningsfonden tillfaller de EU-medlemsländer som har ett BNP lägre än 90 procent av EU-27-genomsnittet (Kroatien beaktas inte eftersom de blev medlemmar efter 2014).

EU:s långtidsbudget (MFF) löper på sju år och åtföljs av en programperiod som sätter prioriteringarna för varje budgetpost inom den övergripande långtidsbudgeten. Nästa budget- och programperiod är 2021-2028. Precis som alla EU:s politikområden följer även sammanhållningspolitiken denna cykel. Under 2018 förväntas EU-kommissionen lägga fram konkreta förslag om sammanhållningspolitiken under nästa programperiod. Förslagen kommer sedan behandlas internt i Europaparlamentet och rådet, som sedan förväntas komma överrens sinsemellan i tid för att kunna implementera de nya programmen till 2021. Det finns dock inget som tyder på att nästa långtidsbudget kommer öka, utan snarare minska beroende på hur Storbritanniens utträde ur unionen kommer fortskrida. Inget tyder heller på att jordbruksdelen av budgeten kommer minska. Alla dessa faktorer sätter så klart hård press på budgeten för sammanhållningspolitiken.

Diskussionen om den framtida sammanhållningspolitiken kommer bli hård och inget ska tas för givet. En del av EU-kommissionen vill ha kvar samma system som idag, det vill säga att alla medlemsländer, rika och fattiga, får ta del av finansieringen i de olika fonderna. Men det finns också en del av EU-kommissionen som är av uppfattningen att sammanhållningspolitiken enbart ska tillfalla fattigare medlemsländer. Sannolikt kommer diskussionen kring framtida sammanhållningspolitiken främst kretsa kring följande fyra stora frågor:

- *Flexibilitet*: hur kan EU:s budget och budgeten för sammanhållningspolitiken blir mer flexibel för att svara upp för de utmaningar som plötsligt dyker upp under budgetperioden.
- *Förenkling* av fondernas implementering: detta är en fråga som diskuteras varje gång en ny sammanhållningspolitik ska antas men som sällan leder till konkreta resultat.
- *Effekt*: vilka resultat ger finansieringen från sammanhållningspolitikens fonder? Kan man se konkreta effekter av finansieringen?

Den 26-27 juni 2017 anordnade EU-kommissionen det sjunde sammanhållningsforumet ([7th Cohesion Forum](#)), i syfte att diskutera framtidens regionalpolitik i EU inför nästa programperiod i EU från 2021. Forumet bjöd på de ledande aktörerna från EU-kommissionen, Europaparlamentet, Europeiska Regionkommittén samt nationella och regionala företrädare med flera för att diskutera EU:s regionalpolitik (sammanhållningspolitiken). Det samlade budskapet var sammanhållningspolitikens stora vikt för EU och Europas medborgare som en del av EU:s investeringspolitik i att möta globaliseringens

utmaningar. Samtidigt lyftes också nödvändigheten att genomföra förändringar för att effektivisera sammanhållningspolitiken mot bakgrund av alla osäkerheter som råder om EU:s framtida budget.

Enligt nuvarande regelverk skall EU-kommissionen senast vid årsskiftet 2017/2018 lägga fram sitt förslag till långtidsbudgeten för nästa programperiod. Dock är läget i Europa osäkert på grund av olika visioner för EU från olika medlemsstater och särskilt på grund av Storbritanniens utträde och de därmed minskade budgetramarna för EU.

Därför kommer förslagen tidigast runt halvårsskiftet 2018. Osäkerheterna gör också att det finns stora oklarheter om de enskilda budgetområdena och inriktningen för dem, inte minst för sammanhållningspolitiken. Sammanhållningsforumet lanserades som startskottet för debatten om framtidens regionalpolitik i EU.

Genomgående lyftes sammanhållningspolitikens betydelse fram och vikten av att bibehålla politiken och dess budget. Dels försvarades vikten av en sammanhållningspolitik för alla regioner, dels poängterades särskilt regioner med särskilda utmaningar.

Cohesion Forum är ett forum där sammanhållningspolitikens "vänner" positionerar sig inför de stundande budgetförhandlingarna 2018. Trots alla positiva uttalanden är läget för den fortsatta sammanhållningspolitiken kritiskt på grund av behoven att dra ner på EU:s budget samtidigt som EU får fler och fler uppgifter. Därför måste vi nog ändå utgå ifrån försämrade möjligheter för Göteborg och Sverige i nästa programperiod. Det är också värt att notera, att städernas roll inte stod i fokus.

(Uppdaterad september 2017)

Faktablad

En europeisk strategi för utsläppssnål rörlighet

Transportsektorn har idag stor positiv påverkan på EU och dess medlemsländer. Samtidigt så bidrar transportsektorn också negativt genom att den står för nästan en fjärdedel av de växthusgaser som totalt släpps ut av EU, vilket resulterar i att Europas städer blir allt mer luftförorenade. Inom ramen för energiunionens arbetsprogram har kommissionen redan aviserat en översyn av ett antal lagstiftningsakter inom transportområdet.

För att motverka de negativa effekter och för att snabba på övergången till mindre utsläpp inom transportsektorn har EU-kommissionen utformat en [strategi för utsläppssnål rörlighet som presenterades 20 juli 2016](#).

Meddelandet åtföljs av en handlingsplan med åtgärder som kommissionen avser genomföra. Meddelandet bygger vidare på kommissionens vitbok "Färdplan för ett gemensamt europeiskt transportområde" som fastställdes 2011 och som anger att växthusgasutsläppen från transportsektorn år 2050 ska vara minst 60 % lägre än 1990.

För att underlätta övergången till utsläppssnåla transporter och skapa förutsägbarhet för investerare anser kommissionen att EU:s regelverk måste förändras för att effektivisera transportsystemen. Strategin fokuserar på tre stycken huvudområden:

1) Högre effektivitet i transportsystemen –

Digital lösningar integrerade i hållbara transportsystem anses vara ett sätt att göra transporter säkrare, effektivare och mer inkluderande.

Vidare ämnar kommissionen se över prissättning på transportområdet bland annat genom avståndsbaserade vägavgifter som kan bidra till mer effektiva transporter, samt genom att utvidga möjligheterna att ta ut vägavgifter baserade på koldioxidutsläpp. För högre effektivitet i transportsystemen vill kommissionen främja multimodalitet, dvs. stimulera en övergång till transportslag med lägre utsläpp, t.ex. inlandssjöfart, närsjöfart, och järnväg.

2) Öka utsläppssnål och alternativ energi för transport –

Kommissionen anser att övergången till utsläppssnål och alternativ energi såsom el eller avancerade biodrivmedel måste accelereras för att minska import beroendet av olja. För att uppnå detta måste passande infrastruktur och ramverk byggas upp.

Kommissionen har angett att livsmedelsbaserade biodrivmedel bör gradvis utfasats och ersättas av mer avancerade biodrivmedel. Vidare uppmanas medlemsstaterna att utöka nätverk av offentligt tillgängliga laddningsstationer och nyanpassade tankstationer. Standardisering och driftskompatibilitet av elektromobilitet anses också vara avgörande i dessa sammanhang.

3) Fordon med låga eller inga utsläpp –

Slutligen understryks vikten av innovativa projekt som leder till nytänkande energisnåla fordon och transportlösningar.

Förutom att bidra till en bättre vardag med minskade mängder av utsläpp är målet att detta initiativ även genererar jobb, tillväxt, investeringar och innovation. Strategin bygger på att städer och dess aktörer följer de satta riktlinjerna. Det finns redan tydliga incitament till alternativa källor för energi och transport som släpper ut en låg nivå av utsläpp. Städer är generellt positiva och framgångsrika i arbetet med att utveckla lokala åtgärder, exempelvis kollektivtrafik och cykel och gångbanor, vilka går i linje med strategin.

(Uppdaterad september 2017)

Faktablad

EU:s urbana agenda

Ungefär 70 procent av EU:s befolkning bor idag i städer, och förmodligen kommer denna andel fortsatt öka. Många av Europas utmaningar, såsom klimat-, miljö- och ekonomiska utmaningar, har en direkt eller indirekt urban dimension. För att svara på utmaningarna och för att uppnå Europa 2020-målen har många olika sektoriella initiativ tagits fram på nationell och EU-nivå. Initiativen har dock inte alltid varit samordnade. På grund av den dåliga samordningen understyrks vikten av att städer deltar i utformningen och genomförandet av EU:s politik, samt att EU:s politik bättre anpassas till den verkliga stadsmiljön. Som ett svar på denna problematik har en urban agenda efterfrågats, som ett bidrag till en ökad koordinering av olika politikområden.

[Den urbana agendan](#) är en gemensam insats mellan EU-kommissionen, medlemsstaterna och de europeiska städerna för att förbättra förankringen av den urbana dimensionen i europeisk och nationell politik. I linje med principerna om subsidiaritet och proportionalitet, samt med hänsyn till behovet av flexibilitet för att tillgodose olika städers behov, ämnar den urbana agendan att främja EU-lagstiftning som är bättre lämpad att implementeras bland den mångfald av städer som finns i EU. Agendan syftar inte till att utveckla ny eller utökad reglering. Man avser i stället att få till stånd ett mer fokuserat, samordnat och handlingsinriktat samarbete kring stadsutveckling på EU-nivå mellan EU-kommissionen, medlemsstaterna och städerna.

I maj 2016 träffades EU-medlemsländernas ministrar med ansvar för territoriell sammanhållning och stadspolitik i Amsterdam och antog den så kallade Amsterdamdeklarationen ([Pact of Amsterdam](#)) som lägger grunden för EU:s urbana agenda.

För att nå bättre samverkan har följande 12 prioriterade teman identifierats inom ramen för agendan:

- Jobb och kompetens i en lokal ekonomi
- Urban fattigdom
- Förbättrade bostadsförhållanden
- Inkludering av migranter och asylsökanden
- Hållbar användning av land och naturbaserade resultat
- Cirkulär ekonomi
- Klimatanpassning
- Energiövergångar
- Urban mobilitet
- Luftkvalitet
- Digitalövergång
- Innovativ och ansvarsfull offentlig upphandling

Till varje tema kopplas en partnerskapsgrupp som består av representanter från medlemsstater, europeiska städer, EU-kommissionen och regionala och lokala nätverk. Städernas medlemskap i partnerskapen bestäms av ett fåtal intresseorganisationer aktiva på EU-nivå, däribland Eurocities och

Council of European Municipalities and Regions (CEMR). Dessa organisationer har möjlighet att nominera en stad per partnerskap.

Partnerskapens roll är att under en treårsperiod rapportera tillbaka till medlemstaterna och EU-kommissionen och föreslå förbättringsmöjligheter samt gemensamma initiativ. De olika intressenterna ges därmed möjlighet att kraftsamla för att få till en tydligare urban dimension på EU-nivå. Arbetet i partnerskapen ska fokusera på hur man kan få till stånd bättre lagstiftning, bättre kunskapsutbyte och kunskapsbas, bättre finansiering, samt bättre koordinering mellan EU- och medlemsstatsnivå. Partnerskapen ska bestå av experter på det tematiska området som kan diskutera specifika tekniska och juridiska frågor.

Redan under början av 2016, alltså innan Amsterdamdeklarationen signerats, startades fyra stycken pilotpartnerskap. De fyra pilotpartnerskapen behandlade områdena luftkvalitet; förbättrade bostadsförhållanden; inkludering av migranter och asylsökanden; och urban fattigdom.

Under hösten 2016 bestämdes att ytterligare fyra partnerskap ska lanseras i början av 2017. Dessa partnerskap berör områdena: cirkulär ekonomi; jobb och kompetens i en lokal ekonomi; digitalövergång; urban mobilitet.

I april 2017 tog man beslut om de [kvarvarande partnerskapen](#) som berör: energiövergångar; klimatanpassning; hållbar användning av land och naturbaserade resultat; innovativ och ansvarsfull offentlig upphandling.

Samtidigt blev det klart att Göteborg genom sin kandidatur blivit nominerad av CEMR att delta i partnerskapet om energiövergångar. Göteborg kommer aktivt att delta i partnerskapet om energiövergång tillsammans med fem andra städer. Vi får då under en treårsperiod chansen att diskutera detta viktiga ämne med bland annat EU-kommissionen, medlemsstater och andra intressenter. Arbetet kommer att koordineras av Göteborgs Energi.

I början av 2017 etablerades även ett sekretariat för urbana agendan att etableras. Tanken är att sekretariatet ska ge administrativt stöd till partnerskapen.

(Uppdaterad september 2017)

Faktablad

EU:s strategi för den inre marknaden

EU:s inre marknad anses vara en av unionens största framgångar. Syftet med inre marknaden är att tillåta fri rörlighet i EU för varor, tjänster, kapital och personer. Detta leder till ökade möjligheten för yrkesverksamma och företag, samt ett större utbud och lägre priser för konsumenterna. Vidare ger det möjlighet att resa, bo, arbeta och studera var man vill i EU. Det har dock konstaterats att möjligheterna inte alltid utnyttjas fullt ut på grund av okända regler, att vissa bestämmelser inte har implementerats, eller inte kan tillämpas på grund av omotiverade hinder. Dessutom måste den inre marknaden anpassas för att bättre återspegla dagens samhälle, bland annat genom inkludering av innovativa idéer och nya företagsmodeller.

EU-kommissionens ordförande Jean Claude Juncker uttryckte 2014 sin politiska vilja att bättre utnyttja den inre marknads hela potential och utveckla EU:s inflytande i den globala ekonomin. Som ett resultat offentliggjorde EU-kommissionen i oktober 2015 sin strategi för den inre marknaden genom meddelandet "[Att förbättra den inre marknaden – bättre möjligheter för individer och företag](#)". Denna strategi fokuserar på tjänste- och produktmarknader. Den kompletterar kommissionens insatser för att [öka investeringarna](#), [förbättra konkurrenskraften och tillgången till finansiering](#), [säkerställa en välfungerande inre marknad för energi](#), [utnyttja möjligheterna med den digitala inre marknaden](#) och främja samt underlätta arbetskraftens rörlighet, samtidigt som man vill förhindra att bestämmelserna missbrukas.

Strategin för inre marknaden har fokus på praktiska åtgärder inom följande tre nyckelområden: *att skapa ytterligare möjligheter för konsumenter, yrkesverksamma och företag, att uppmuntra den modernisering och innovation som Europa behöver, och att åtgärderna genomförs praktiskt på ett sätt som gynnar människor i vardagen.*

Därefter presenterades meddelandet [förverkligande av den inre marknaden för sysselsättning, tillväxt och investeringar](#) i juni 2016 tillsammans med en [bilaga](#) som förtecknade vilka initiativ som var under beredning för 2016-2017. I slutet av 2017 kommer kommissionen att göra en översyn av framstegen vad gäller strategins genomförande.

(Uppdaterad september 2017)

Faktablad

Genomförandet av den europeiska migrationsagendan

Den 13 maj 2015 lade EU-kommissionen fram en europeisk migrationsagenda, med övergripande förslag för att förbättra hanteringen av alla aspekter av migrationen. Tre paket för genomförandet av agendan antogs redan den [27 maj](#), den [9 september](#) och den [15 december](#) 2015. I linje med genomförandet av den europeiska migrationsagendan så ingicks avtal med [Turkiet den 29 november 2015](#). Avtalet ämnade att förbättra stödet för flyktingar och minska den olagliga migrationen minska.

Under 2015 så inledde EU-kommissionen en översyn av Dublinförordningen. [Resultatet av denna översyn släpptes i mars 2016](#) och översynen identifierade en del brister. Utifrån dessa presenterade EU-kommissionen den 4 maj 2016 ett förslag om en reformering av det gemensamma europeiska asylsystemet. Det nya förslaget bygger på ett mer transparent system med högre effektivitet och har namnet [Dublin IV](#). Man vill med denna reglering stärka systemets möjlighet att kunna styra att en medlemsstat är tvunget att behandla en ansökan om internationellt skydd. Man vill skapa bättre och rättvisare fördelning av ansvaret mellan medlemsländerna genom att införa en ny typ av fördelningsmekanism som ska kunna sättas in i nödsituationer. EU-kommissionen vill också öka incitamenten av att följa de överenskommelser som finns, genom hårdare sanktioner om dessa inte efterföljs. Man vill också i högre grad säkra asylsökandes intressen och rättigheter. Slutligen så innefattar förslaget också en typ av rättvisemekanism, baserad på solidaritet. Större fokus läggs på vikten av att inrätta ett mer rättvist fördelningssystem.

I december 2016 la EU-kommissionen fram en rapport om de framsteg som har gjorts i fråga om genomförandet av uttalandet från EU och Turkiet och EU:s system för omplacering och vidarebosättning.

EU-kommissionen publicerade den 12 april 2017 ett meddelande om skydd för migrerande barn, vilket var en uppföljning på den handlingsplan för ensamkommande flyktingbarn som togs fram för perioden 2010-2014. EU-kommissionen menar att man gjort framsteg enligt handlingsplanen och att medlemsländerna nu innehar en god kunskap rörande skydd av migrerande barn. I meddelandet redogörs det också för ett antal nyckelåtgärder som syftar till att skapa goda förutsättningar för barnen, samt om behovet av samordnad uppföljning från EU till lokal nivå av dessa nyckelåtgärder. På så sätt vill man främja tryggheten för barn på flykt. EU-kommissionen kommer att bistå medlemsländerna i arbetet med skydd för barn som migrerar genom att erbjuda rådgivning, upplärning, support samt finansiering.

Migrationsfrågan togs upp av Europeiska kommissionens ordförande, Jean-Claude Juncker, i hans årliga linjetal 13 september 2017 och frågan kommer att fortsätta vara en viktig del av debatten och EU:s finansiering.

(Uppdaterad september 2017)

Faktablad

Via den nya kompetensagendan så vill EU-kommissionen etablera bättre förutsättningar för unga att utveckla de kunskaper och den kompetens som krävs och förväntas av dem på arbetsmarknaden. Detta redogörs det för i den [kompetensagenda](#) som EU-kommissionen lanserade 2016 i syfte att höja kompetensen i Europa.

Ungdomsinitiativet

Ett nytt ungdomsinitiativ presenterades av EU-kommissionen i slutet av 2016. Detta initiativ är uppdelat i fyra stycken olika delar, sysselsättning, möjlighet till studier utomlands, utbildning och upplärning samt solidaritet.

EU:s [sysselsättningsinitiativ](#) är ett stödsystem för unga som lever i områden med hög arbetslöshet. Stödet innefattar både unga som är långtidsarbetslösa och de som ännu inte kommit till att registrera sig som arbetsökande. De som omfattas av initiativet kan ta del av stöd i form av lärlings- och praktikplatser, arbetsförmedling samt vidareutbildning som ger kvalifikationer, vilket är den så kallade [ungdomsgarantin](#). På så sätt ämnar initiativet att bidra till att unga under 25 inom fyra månader efter påbörjad arbetslöshet eller avslutade studier har möjlighet att få tillgång till ett arbete eller annan meriterande sysselsättning som vidareutbildning, lärlingsplats eller praktik som kan generera bättre chanser till arbete i framtiden. Initiativet har under perioden 2014-2020 en total budget på 6,4 miljarder euro och regleras utifrån den Europeiska socialfonden, ESF. EU-kommissionen kom med förslag om utökad finansiering till initiativet under 2016, inför kommande tre år 2017-2020, då det fortfarande råder hög arbetslöshet runt om i Europa.

Studier utomlands omfattas av att unga ska kunna få möjlighet att utvecklas, att studier och praktik utomlands ska kunna bidra till utökade karriärmöjligheter och förbättra kunskaper samt att öka anställningsbarheten. [Erasmus+ programmet](#) är ett instrument som EU utvecklat för just detta.

Sista punkten, solidaritet inbegriper initiativet ”[The European Solidarity Corps](#)”. Initiativet syftar till att skapa möjligheter för medlemsländernas unga invånare att volontärarbeta, göra traineeship, lärlingsarbete eller regelrätta arbeten.

(Uppdaterad september 2017)

Faktablad

Handel för alla

Strategin "[Handel för alla](#)" är en del av EU-kommissionens arbete mot en ansvarsfull handels- och investeringspolitik. Strategin bygger på tre huvudprinciper, vilka syftar till att säkerställa det allmänna nyttjandet av den gemensamma handelspolitiken. Principerna som strategin bygger på är,

Effektivitet – Man vill främja arbete med aktuella frågor som idag har en stor inverkan på ekonomin. Hit hör exempelvis tjänster och digital handel. Man vill också i högre grad kunna bidra med information och stöd till små och medelstora företag, konsumenter och andra aktörer i Europa, när det kommer till hur dessa bäst anpassar sig och använder sig av öppna marknader.

Transparens – Offentliggörandet av förhandlingstexter från samtliga förhandlingar för att på så sätt skapa ökad insyn i dessa processer. Med hjälp av transparenta processer så kan medborgare i unionens alla medlemsländer i högre grad vara delaktiga i den handelspolitiska utformningen.

Värden – Främja och värna om den europeiska modellen. På så sätt kan sociala och regelmässiga europeiska intressen integreras i handelsavtal och preferensprogram. Samarbeten kan därmed utmynna i ett större fokus på hållbar utveckling, mänskliga rättigheter och korruptionsbekämpning.

Den 12 oktober 2016 så lanserades "The European Fair Trade Capital Award" av handelskommissionär Cecilia Malmström på initiativ av European Fair Trade Association i samarbete med Göteborg och Bremen. Syftet med utmärkelsen är att belysa vikten av och skapa incitament för handel med rättvisa villkor för alla, samt att förbättra förutsättningarna för producenter i tredjeländ. Därmed så vill man nu med ett pilotprojekt införa en första utmärkelse av detta slag under 2018. Man vill kunna dela ut priset till två eller fler städer utifrån olika kriterier, bland annat till städer av olika storlek. Det finns många incitament till att delta då vinnande städer gynnas positivt av ökad synlighet, i form av positiva publikationer och uppbyggnaden av starkare samarbete med aktörer och partners i andra länder. Grunden för utmärkelsen har utformats sedan januari 2017 och tanken är att ansökningsprocessen ska kunna ta fart i december 2017. Vinnaren ska därefter kunna presenteras i juni 2018.

Med hjälp av strategin ska därmed konsumenter kunna få ta del av en förstärkt handelspolitik som försäkrar ett stort urval av varor till låga priser utifrån den öppna handelspolitik som drivs av unionens medlemsländer. Konsumentskydd, miljöskydd och socialt skydd ska inte påverkas av lägre priser och ett ökat urval av varor.

Arbetstagare drar också nytta av strategin. Handelsavtalen ökar sysselsättning i Europa och därmed så främjas också dess ekonomiska möjligheter. Ökad tillväxt utomlands kommer att ställa högre krav på den europeiska exporten, vilket är positivt för sysselsättning och tillväxt inom EU. Ytterligare krav ställs också på unionens arbete med främjandet av mänskliga rättigheter. Då fler frihandelsavtal sluts blir det viktigare för EU att främja unionens handelspartners fokus på mänskliga rättigheter och bestämmelser rörande arbetsmiljö och grundläggande arbetsrättsliga normer.

(Uppdaterad september 2017)

Faktablad

EU:s strategi för en digital inre marknad

Digitalisering påverkar större delar av dagens samhälle, därmed betraktas nu en digital strategi som nödvändig för att stimulera innovation och stärka Europas tillväxt och konkurrenskraft. Genom 2020-strategin införde EU-kommissionen en "[digital agenda för Europa](#)" som ett av de sju flaggskeppsinitiativen. Man erkände därmed att användningen av informations- och kommunikationsteknik (IKT) kommer att spela en avgörande roll för att kunna uppnå EU:s mål till 2020. EU-kommissionens ordförande Jean-Claude Juncker uttryckte i början av sin mandatperiod sin vilja att förbättra användningen av IKT och digitala möjligheter för att kunna uppnå en mer sammankopplad digital inre marknad.

I maj 2015 presenterade EU-kommissionen ett meddelande om kommande åtgärder i form av [en strategi för en digital inre marknad i Europa](#). Strategin, som består av 16 nyckelinitiativ indelade under tre övergripande pelare, syftar till att få EU:s inre marknad att fungera väl i en alltmer uppkopplad och digital ekonomi, och den innehåller både lagstiftande och icke lagstiftande förslag. De tre övergripande områdena som står i fokus i kommissionens strategi är [tillgänglighet](#), [rätt förutsättningar](#) samt [ekonomi och samhälle](#). För att förverkliga den europeiska digitala inre marknaden har kommissionen föreslagit ett antal initiativ och åtgärder under varje pelare.

I maj 2017 presenterade EU-kommissionen en halvtidsöversyn av sin strategi för den digitala inre marknaden i [meddelandet A Connected Digital Single Market for All](#). Sedan maj 2015 har EU-kommissionen lagt fram 35 lagstiftningsförslag och politiska initiativ i enlighet med sin [strategi för den digitala inre marknaden](#). I denna halvtidsöversyn har kommissionen fastställt tre huvudområden där ytterligare åtgärder behövs på EU-nivå, nämligen att vidareutveckla den **europeiska dataekonomin** till dess fulla potential, skydda Europas tillgångar genom att ta itu med **utmaningar på området it-säkerhet**, samt främja **molnbaserade onlineplattformar** som ansvarstagande aktörer i ett rättvist internet ekosystem. Tyngdpunkten ligger nu på att nå politiskt samförstånd med Europaparlamentet och rådet om alla förslag, framför allt [EU:s uppdaterade telekomregler](#) som kommer att främja investeringar i höghastighets- och kvalitetsnät, vilket har avgörande betydelse för ett fullt utnyttjande av den digitala ekonomin och det digitala samhället.

(Uppdaterad september 2017)

Faktablad

Europeiska pelaren om sociala rättigheter

Trots välförankrade och fungerande välfärdssystem i EU:s medlemsländer, så växer de sociala utmaningarna. De konsekvenser kriserna som drabbat Europa de senaste årtiondet utgör fortfarande resultat på arbetslöshet och fattigdom i vissa delar av Europa. EU-kommissionen har arbetat med att hantera dessa utmaningar och den 26 april 2017 presenterade kommissionen sitt förslag om den [europeiska pelaren för sociala rättigheter](#). Förslaget bygger på 20 stycken principer och rättigheter för ett välfungerande samhälle, välfärdssystem och arbetsmarknad. Dessa principer och rättigheter går att kategorisera i tre olika grupper:

[Lika möjligheter och tillgång till arbetsmarknaden](#) – Utbildning är en viktig del i främjandet av tillgången till arbetsmarknaden. Därför så fokuserar det första kapitlet på just utbildning, jämställdhet och lika möjligheter för att alla ska ha tillgång till arbetsmarknaden samt de instrument som utbildning i sig självt och andra typer av kompetensförhöjande insatser innebär. Man vill även främja medlemsländernas och övriga aktörers aktiva insatser för arbetsmarknadsåtgärder.

[Rättvisa arbetsvillkor](#) – Här ligger fokus på de rättigheter som arbetstagaren har oberoende av anställningens form och vilka arbetsvillkor som gäller. Detta kapitel reglerar även vilka regler och riktlinjer som gäller när det kommer till arbetstagarens lön och vilken lön som anses vara rättvis för att det ska vara möjligt att kunna upprätthålla en skälig levnadsstandard. Anställningsvillkoren ska också redogöra för vilket skydd som arbetstagaren har vid uppsägning.

[Social trygghet och social integration](#) – Ligger till grund för de rättigheter och principer som ska försäkra barns rättigheter till utbildning och omsorg och att dessa håller god kvalitet till ett pris som är överkomligt för alla. Kapitlet redogör också för det sociala skyddsnet och andra välfärdsfunktioner som pension och hälso- och sjukvård.

Dessa principer och rättigheter är därmed medlemsländerna, EU:s institutioner, arbetsmarknadens parter samt övriga aktörer som berörs av dem, ansvariga att uppfylla. De tre kategorierna som utgör pelaren fungerar som riktlinjer till det arbete som den europeiska planeringsterminen i sin tur utgör.

Under andra halvan av 2017 fortsätter nu diskussionerna om pelaren, då EU-kommissionen inleder samtal tillsammans med Europaparlamentet och rådet med syftet att skapa politiskt stöd rörande förslaget. Målet är att hitta en överenskommelse på det inofficiella toppmötet i Göteborg den 17 november.

(Uppdaterad september 2017)

Faktablad

Forskning och Utveckling

■ Interimsutvärdering av Horisont 2020

Horisont 2020 är EU:s nuvarande ramprogram för forskning och innovation. Programmet är världens största satsning på forskning och innovation och har en total budget på runt 80 miljarder euro. Det är fortfarande drygt två år kvar på den kvarvarande budgetperioden.

Enligt [förordningen](#) om inrättande av Horisont 2020 ska en obligatorisk utvärdering av programmet, dess särskilda program inklusive Europeiska forskningsrådet (ERC) och European Institute of Innovation and Technology (EIT), ske efter halva programtiden för att göra en bedömning av dess tillämpning. Halvtidsutvärderingen täcker implementeringen av programmet under tiden 2014-2016.

[Utvärderingen](#) publicerades i maj av EU-kommissionen, följd av de oberoende experternas (High Level Group) [rapport om programmet](#) som presenterades i juli under konferensen ” [Research & Innovation – Shaping our Future](#)”. Som en del av utvärderingen genomfördes även ett öppet samråd under slutet av 2016. Tanken är att utvärderingen ska bidra till att förbättra Horisont 2020 under de sista åren av ramprogrammet och vara en del i förberedelserna inför nästa ramprogram. Utvärderingen är också ett viktigt instrument för att informera Europaparlamentet, rådet och andra intressenter om utvecklingen av Horisont, bedöma om programmet bidrar till EU:s politiska mål, samt bedöma EFSI-förordningens konsekvenser för programmet.

Kriterierna i interimutvärderingen var effektivitet, relevans, koherens och europeiskt mervärde. Och övergripligt visar resultaten att forskare vid universitet och offentliga forskningsinstitut har varit mest framgångsrika i att få medel från H2020. En rad möjligheter och utmaningar listas även i rapporten. Enligt rapporten är programmet fortfarande underfinansierat och utmaningar kvarstår när det gäller informationsspridning om programmets resultat. Utvärderingen framhåller möjligheterna till att utöka synergier mellan H2020 och andra EU-program. Det finns därmed en del områden inom programmet att arbeta vidare på för att i större utsträckning bli mer kostnadseffektivt. Men utvecklingen går i rätt riktning och programmet har visat sig vara både populärt och generera positiva resultat.

I oktober 2017 förväntas EU-kommissionen svara på experternas rapport som presenterades i juli genom ett meddelande. Meddelandet kommer åtföljas av ett arbetsdokument från EU-kommissionen och ett förslag till det nionde ramprogrammet (FP9) under våren 2018.

■ FP9

Diskussionerna om nästa ramprogram för perioden 2021-2027 har redan smått påbörjats. Nästa ramprogram blir det nionde i ordningen och har därmed initialt fått namnet FP9. EU-kommissionen förväntas presentera sitt förslag till FP9 till sommaren 2018, för att det ska kunna vara färdigförhandlat till 2021. I mars antog Europaparlamentets utskott för industrifrågor, forskning och energi (ITRE) en rapport om utvärderingen av Horisont 2020 och förslag till FP9. Rapporten säger bland annat att FP9

måste vara ett ambitiöst program och att det som utgångspunkt bör kunna garanteras en budget på 100 miljarder euro.

EU-kommissionen har också föreslagit en rad förenklingar av Horisont 2020. Man vill bland annat förenkla själva ansökningsprocessen och minska risken för bokföringsfel. EU-kommissionen kommer också på försök börja erbjuda finansiering i klumpsummor.

- **Utformningen av ett europeiskt innovationsråd (EIC)**

I juni 2015 höll Carlos Moedas, EU-kommissionär med ansvar för forskning, vetenskap och innovation, ett tal där han introducerade idén om att skapa ett europeiskt innovationsråd (European Innovation Council, EIC). Syftet är att skapa ett komplement till det existerande europeiska forskningsrådet (European Research Council, ERC).

Efter att EU-kommissionen under 2016 samlat in idéer om hur ett potentiellt innovationsråd skulle kunna se ut, tillsattes i början av 2017 en ny rådgivande expertgrupp. Expertgruppen består av 15 ledande entreprenörer och investerare med kompetens främst inom affärsinnovation. De kommer bland annat att ge råd till EU-kommissionen kring hur man bäst kan stödja innovation samt skapa bättre förutsättningar för innovatörers tillgång till Horisont 2020 och framtida ramprogram.

Expertgruppen kommer också att planera utformningen av ett framtida europeiskt innovationsråd efter Horisont 2020.

(Uppdaterad september 2017)